

**ОДЛУКА УПРАВНОГ ОДБОРА
МУЗЕЈА ПОНИШАВЉА**

На основу члана 44 Закона о култури („Службени гласник РС“, број 72/2009, 13/2016, 30/2016 испр. 6/2016, 47/2021 и 78/2021) и члана 23 Статута Музеја бр. 45/23 од 21.02.2023., Управни одбор МУЗЕЈА ПОНИШАВЉА на седници одржаној 19.02.2025. донео је

О Д Л У К У

1. Усвајаја се извештај о раду са финансијским извештајем Музеја Понишавља за 2024. годину.
2. Ову одлуку доставити оснивачу.

Број: 54-2/2025

Место и датум,

Пирот, 19.02.2025.

Председник Управног одбора
Музеја Понишавља

Емил Ставрић

**ОДЛУКА НАДЗОРНОГ ОДБОРА
МУЗЕЈА ПОНИШАВЉА**

На основу члана 44 Закона о култури („Службени гласник РС“, број 72/2009, 13/2016, 30/2016 испр. 6/2016, 47/2021 и 78/2021) и члана 29 Статута Музеја бр. 45/23 од 21.02.2023., Надзорни одбор МУЗЕЈА ПОНИШАВЉА на седници одржаној 19.02.2025. донео је

О Д Л У К У

1. Усвајаја се Извештај о раду са финансијским извештајем Музеја Понишавља за 2024. годину.
2. Ову одлуку доставити оснивачу.

Број: 54-3/2025

Место и датум,

Пирот, 19.02.2025.

Председник Надзорног одбора
Музеја Понишавља

M. Panić
Милица Панић

Извештај о раду за 2024.

Назив установе: **Музеј Понишавља Пирот**

Седиште: Улица Николе Пашића 49

Оснивач: Скупштина општине Пирот

ПИБ 100358327

Бројеви телефона: 313 850 и 2100851

Шифра делатности 9102

Матични број 07172486

Визија установе

Музеј Понишавља у Пироту треба да буде један од најважнијих музеолошких центара у Србији и на Балкану. Музеј настоји да буде регионални културни центар овог дела Европе, од националног и светског значаја, препознатљив у јавности и незаобилазно одредиште за грађане Пирота, Србије и туристе из света, и сталним унапређењем свога рада да инспирише и подстиче радозналост.

Мисија

Музеј Понишавља у Пироту је музеј комплексног типа посвећен заштити, презентацији и промоцији културног наслеђа пиротског краја, од праисторије до савременог доба, кроз археолошку, историјску, етнологску и уметничку збирку. Музеј прикупља, чува и штити музејску грађу, унапређује и публикује знање. Он тумачи културно наслеђе, чува локални идентитет и служи као извор сазнања и активан центар учења у локалној заједници и окружењу.

Основни подаци о установи, делатност и законски оквири

За потребе рада музеја, 1953. откупљена је кућа породице Христић. Музеј Понишавља у Пироту отворио је своја врата за јавност 29. новембра 1956. године. Од тада је прошло скоро 70 година постојања и рада једне од најважнијих културних установа у овом делу Србије, која се бави заштитом, промоцијом и презентацијом непокретне и покретне културне баштине као и проучавањем и истраживањем материјалне и нематеријалне баштине средњег и горњег Понишавља, као једина територијално надлежна установа таквог типа у нашем округу. Тиме је значај и одговорност Музеја Понишавља већа, јер управо музеј треба да буде главни носилац активности на очувању богате баштине и локалног културног идентитета.

Музеј Понишавља се у протеклих 69 година постојања спорије или брже мењао, пратећи светске трендове како би одговорио захтевима новог времена, трудећи се да нађе баланс између прошлости и будућности која носи нове изазове. Музеј мора да одговори креирањем нових културних политика кроз осмишљен и формулисан план развоја, који ће трасирати пут и смернице развоја и рада пратећи изазове новог савременог доба.

Музеј Понишавља у Пироту је установа културе од локалног, регионалног и националног значаја, комплексног типа који има задатак да прикупља, штити, интерпретира и презентује културно наслеђе пиротског краја, Србије и овог дела Балкана. Захваљујући етнологској, археолошкој, историјској и уметничкој збирци, музеј презентује и тумачи културно-историјске процесе, чува и обликује локални идентитет. Музеј Понишавља треба да буде важно и препознатљиво средиште и незаобилазно одредиште за грађане и туристе, установа за узор у земљи и региону, која инспирише, подстиче и привлачи.

Музеј располаже фондом од око 10.000 предмета који су разврстани у музејске збирке из области: етнологије, археологије, историје, историје уметности и нумизматике. Музејски фонд чине и легати: Душана Ћирића, породице Ћире Ранчића, Димитрија Ранчића, Николе Антића, Јована Ћирића, Љубише Поповића и Милорада Антића.

Домен рада, поред заштите и презентације предмета покретних културних добара из области археологије, етнологије, историје, историје уметности, чине и друге делатности као што су: културно - просветна, едукативна, педагошка и издавачка.

Законски оквири за рад музеја у складу су са одредбама Закона о културним добрима (Сл. гл. РС бр. 71/94.) и одредбама Закона о делатностима од општег интереса у области културе (Сл.гл. РС. 49/92.). Решењем бр. 28/95 Сл.гл. РС. Музеј је постао регионални за општине Димитровград, Бабушницу и Белу Паланку. Статут музеја, Правилник о раду музеја и Посебан колективи уговор у култури.

Организациона структура

Музејски фонд има око 10.000 предмета који су разврстани по збиркама.

Најстарија и највећа музејска збирка је из области **етнологије** која броји око 5000 предмета материјалне и нематеријалне културне баштине. Један део ових музејских предмета чини сталну музејску поставку, док се остали предмети чувају у депоима.

Збирку предмета етнологије чине: збирка пиротског ћилима, грнчарија, ношња и обућа, текстилно покућство, накит, музички инструменти, предмети култно-магијског карактера, дрвено и метално покућство, занати и привредни и пољопривредни алати.

Археолошка збирка подељена је по хронолошком редоследу на: праисторијску, античку, средњевековну, збирку периода под Турцима и нумизматику чији део чини сталну изложбenu археолошку поставку у објекту на Калеу.

Збирку из области **историје** чине предмети: наоружања, војне опреме и униформи, одликовања, карата, плаката, споменика и спомен обележја и архивске грађе.

Збирка предмета из **историје уметности** разврстана је по областима: ликовна уметност (иконе, копије фресака, грађанско сликарство, вајарска дела, цртежи и графике), примењена уметност (стакло, порцелан, керамика), комади намештаја (лустери, лампе, сатови, гоблени).

Делокруг рада службе односа са јавношћу је презентација и представљање рада музеја широј популацији и публици, кроз медијске наступе и постављање информативних садржаја о раду Музеја Понишавља на сајту и друштвеним мрежама.

Посебну област делокруга рада чине **конзервација и рестаурација** предмета од метала и дрвета, која се обавља у конзерваторским радионицама. Поред секретара установе, послове пратећих музејских служби обављају и шеф рачуноводства, документариста, књижничар и референт за безбедност на раду-ватрогасац.

Извори финансирања

Музеј Понишавља Пирот као индиректни корисник буџета финансира се средствима Града Пирота. Сопствене приходе остварује од продаје сувенира, књига и улазница, а остварени приходи се преусмеравају у буџет оснивача.

У 2024. години укупно је било 9.927 посета, од чега је продато 7.552 улазница, а 2.375 посета су биле бесплатне (званичне делегације града Пирота, установа културе, институција, предшколске установе, школе, пензионери и остало).

Према финансијском плану за 2024. финансијска средства за рад музеја опредељена су у износу од 26.228.059,00 динара. Извршење финансијског плана је 94,39% односно 24.440.123,12.

Услови рада

Унапређење рада и организације Музеја Понишавља огледа се кроз континуирану едукацију, усавршавање и истраживачки рад музејских стручњака и музејских сарадника, путем присуства стручним састанцима, семинарима, посетама културним установама, поставкама и изложбама, као и преносом знања разменом стручне литературе са музејима и другим културним установама од значаја за унапређење обављања музејске делатности. Од суштинског значаја је унапређење програмских садржаја кроз организацију сталних и

промењивих поставки, организацију тематских радионица, изложби и промоција, као и кроз стварање предуслова за организацију истих кроз санацију, адаптацију и реконструкцију помоћног објекта у дворишту Музеја Понишавља.

Музеј Понишавља у свом саставу има „Кућу Малог Ристе“, објекат у коме је смештена стална поставка музеја. Седиште Музеја Понишавља је у улици Николе Пашића број 49 у Пироту. Објекти музеја су „Кућа Малог Ристе“ у којој је смештена стална поставка музеја, помоћни објекти у коме раде конзерватори метала и дрвета, управна зграда у којој се налази сувенирница и канцеларије за раднике који обављају правно-рачуноводствено-кадровске послове, радник обезбеђења против-пожарне заштите и продавац сувенира. Укупна површина ових објекта је 419 м², док двориште музеја има површину од 732м². Двоспратни објекат музејске поставке је у добром стању. У 2016. године замењен је кров објекта. Такође, ради се пројекат Хидро-техничких инсталација за реконструкцију канализације, што би спречило изливање исте у подрумске просторије објекта. Музеј у свом саставу поседује и простор у коме је смештена Археолошка поставка на Калеу. Музеј Понишавља се стара о Пиротској тврђави.

У 2024. години изведени су обимни радови који су између осталог обухватили, радове на санацији и адаптацији сувенирнице, дворишта музеја, дворишног тоалета, радове на обезбеђивању основних услова за чување музејских експоната у објекту Агросточара у ЈП Комуналац, који је дат одлуком Града Пирота на коришћење музеју. Око објекта је сређен и део дворишта у коме су одложени и депоновани споменици из дворишта музеја. У току 2024. године, сређивано је двориште музеја, засађене нове зелене површине, урађене нове пешачке стазе, избачен шут и отпад из дворишта, а споменици и антички миљокази су депоновани и премештени испред Археолошке поставке и у двориште објекта Агросточара у ЈП Комуналац. Музеј Понишавља је у 2024. години заштитио сву дрвену столарију у Пиротској тврђави и извео друге радове на санацији, адаптацији као и радове на текућем одржавању тврђаве. У току је завршетак израде пројектно-техничке документације за реконструкцију и доградњу објекта у дворишту музеја од стране Завода за заштиту споменика културе из Ниша у којем се другом фазом реконструкције и доградње објекта стварају предуслови да радници музеја добију адекватан канцеларијски простор и Галерију за организацију сталне и промењивих поставки. Објекат Археологије код Калеа је у добром стању, осим кровног покривача који је порозан и треба да се мења.

Основни предуслов који ће омогућити даље професионално функционисање, развој и подизање капацитета за обављање музејске делатности јесте реконструкција и доградња помоћног објекта у дворишту музеја. Реконструкцијом и доградњом објекта би се значајно повећао капацитет установе као основа за даљи напредак и развој музејске делатности стварањем инфраструктурних основа за организацију будућег галеријског простора у којем би се организовала стална музејска поставка и промењиве музејске поставке према унапред дефинисаном годишњем плану и програму, чиме би се значајно повећао капацитет установе и створио услов да се многобројна музејска грађа и програмски садржаји на адекватан начин презентују кроз организацију унапред дефинисаних изложбених тематских садржаја.

Такође, реконструкцијом и доградњом објекта у дворишту музеја, осим галеријског простора, предвиђена је изградња четири канцеларијска простора, чиме би се створили услови да стручни радници добију боље услове за рад, а објекат „Малог Ристе“ у коме је смештена стална етнолошка поставка и канцеларије за директора и кустосе музеја, била би пресељењем истих у нове канцеларије слободна за нови простор и проширење сталне поставке, за излагање музејских предмета из музејских збирки које поседује музеј. Реконструкцијом и доградњом објекта у дворишту, осим галеријског и канцеларијског простора, предвиђен је и простор за „Библиотеку“, где би се осим књига, створили услови за организацију многобројних радионица и реализацију других програмских садржаја,

који се тренутно организују у дворишту музеја у летњим месецима, а када временски услови не дозвољавају у затвореним јавним просторима других установа.

Кадрови

Програм рада установе за 2024.годину реализовало је 12 радника. Шест са високом стручном спремом, два са вишом и четири са средњом, од којих је 8 радника засновало радни однос на неодређено радно време, а четири на одређено.

Остварене активности

У 2024. години кустоси Музеја Понишавља обављали су своје редовне активности на одржавању збирки и њихових депоа, обради предмета, вођењу посета, припремању и изради каталога и књига као и учествовање у раду стручне комисије за процену и откуп музејских предмета.

Археологија

У току 2024. године, из области археологије, поред уобичајених послова вођења посета, дигитализације збирке, бриге о тврђави, урађене су и следеће активности:

Заштитна археолошка истраживања на траси гасне интерконекције Србија-Бугарска (Гасовод Ниш-Софија), археолошко праћење радова приликом ископа рова на простору тврђаве и приликом ископа за потребе изградње компостане на простору регионалне депоније у Пироту.

Реализована је радионица „Афричке маске“, манифестација „Ноћ истраживача“, радионица о пећинској уметности „Алтамиро стара ти, осликавамо те сада ми“.

Израђен је план и предлог сталне поставке за простор тврђаве у Пироту од стране Радне групе коју је именовао директор са спецификацијом трошкова. Остварена је сарадња са стручњацима који би током реализације били консултанти.

Писање текстова о тврђави и археолошкој поставци за потребе имплементације у садржај дигиталног културно-историјских и туристичких садржаја.

Дописи и комуникација са Филозофским факултетом у Београду, Одељењем за историју уметности у вези са фибулама са локалитета Кладенчиште, Народним музејом у Београду у вези са трајним чувањем предмета са простора Ремезијане.

Присуство научном скупу Српског археолошког друштва и присуство презентацији и промоцији филма о дугодишњим истраживањима локалитета Шаркамен, у музеју у Неготину.

Реализована посета професора и студената археологије са Филозофског факултета у Београду.

Урађен попис и обрада предмета за које је надлежан Музеј Понишавља, а чувају се у Белој Паланци и ради се о налазима и артефактима са локалитета Гладно Поље и Латинско гробиште.

Након сређивања и кречења просторија које је Музеј Понишавља добио на коришћење у згради Агросточара, где се налази археолошко депо, из канцеларије кустоса Археолошке поставке на Калеу, премештени су налази и материјал ископавања са локалитета на траси Гасовода Ниш-Софија.

Споменици који су били изложени у дворишту музеја премештени су на нове локације. Део ових споменика сада се налази на платоу испред археолошке поставке(антички миљокази), док је остатак премештен у простор депоа(споменици од пешчара и камена). Тим поводом, музеј је посетио конзерватор како би стекао увид у

стање и израдио предлог за конзервацију и заштиту споменика. У депоу је довежен и смештен споменик који су сасвим случајно нашли радници Хабау-а у околини Беле Паланке у августу месецу.

На простору Доњег града тврђаве у парку, уклоњена је пузавица са бедема.

Остварена је просветна, едукативна и информативна сарадња са Гимназијом Пирот и медијима.

Етнологија

Током 2024. године, реализоване су бројне посете како школских група, тако и туриста. Поред локалних посетилаца, музеј је привукао и велике групе из других региона Србије, као и међународне туристе заинтересоване за традиционалну културу Пирота.

У контексту одржавања и конзервације предмета, настављено је са редовним радовима на заштити и обнови старих предмета, посебно текстилних експоната.

У 2024. години, стручна комисија за откуп испред Музеја Понишавља је интензивирала активности на откупу музејских предмета, с посебним акцентом на предмете који представљају традиционалне рукотворине и производе Понишавља. Откупљене су нове колекције етнолошких предмета које су обогатиле постојеће збирке, а такође су започети радови за израду евиденције и пописа предмета који нису били укључени у претходном периоду.

Уз подршку Министарства културе Републике Србије, Музеј Понишавља успешно је реализовао пројекат под називом *Свадба у пиротском крају*. Овај пројекат имао је за циљ очување и представљање свадбених обичаја и традиција пиротског краја. Кључне активности у оквиру пројекта обухватале су:

Издавање књиге: Књига која прати пројекат истражује све аспекте свадбене традиције Пирота, укључујући обичаје, обреде, музику и традиционалне свадбене обреке. Књига је дистрибуирана у установе културе и академске институције.

Изложба која је пратила овај пројекат приказала је фотографије, традиционалне свадбене хаљине, накит и предмете који су били део свадбених церемонија. Изложба је привукла велики број посетилаца и добила позитивне критике у стручној јавности.

У 2024. години кренула је реализација активности на ревизији збирке пиротског ћилима. Иста активност наставиће се у 2025. години.

У септембру месецу 2024. године, директор и кустоси Музеја Понишавља у Пироту имали су стручни састанак у Етнографском музеју на тему унапређења заштите пиротског ћилимарства и ћилима. На истом састанку донет је закључак да се пуно урадило на унапређењу заштите и промоцији пиротског ћилима и ћилимарства и да постоји основа да се крене у реализацију активности на номинацији пиротског ћилимарства на листу УНЕСКОВЕ нематеријалне културне баштине. Одлучено је да носилац активности на номинацији буде Музеј Понишавља у Пироту уз стручну помоћ Етнографског музеја у Београду. Тим поводом крајем 2024. године, градоначелник града Пирота је формирао Радну групу са задатком да реализује активности на номинацији пиротског ћилимарства на УНЕСКОВОЈ листи нематеријалне културне баштине.

У оквиру ширења свести о значају очувања културне баштине, Музеј Понишавља је учествовао у више телевизијских емисија на националним телевизијама. Ове емисије су допринеле већој видљивости музеја и привукле нове посетиоце.

Током 2024. године остварени су значајни резултати у области очувања културне баштине и популаризације традиционалних вредности. Са активним радом на одржавању и проширењу музејских збирки, као и успешно реализованим пројектима и гостовањима на телевизијама, музеј је наставио да буде важан центар за очување и презентацију историје и културе Понишавља.

Историја

У току 2024. године обављани су стручни послови на одржавању збирки и њихових депоа, вођењу посета, дигитализацији, реинвентару историјске збирке одликовања, раду Стручне комисије за процену и откуп музејских предмета и уписивање истих у главну улазну књигу музејског материјала, као и уписивање поклоњених предмета од стране донатора, издавање књига из историјске библиотеке, давање стручних изјава за локалне медије.

Реализован је пројекат и активност на припремању књиге „Свадба у пиротском крају“, као и изложба под истим називом. Од 26. до 30. августа на трећем Фестивалу пиротског ћилима у дворишту музеја изложени су најзначајнији и највреднији пиротски ћилими из збирке коју поседује музеј. У септембру месецу одржан је стручни састанак у Етнографском музеју у Београду поводом номинације пиротског ћилимарства за УНЕСКО листу, а 13. новембра организовано је свечано отварање изложбе „Свадба у пиротском крају“ у Галерији.

Однос са јавношћу, друштвене мреже и медији

Година за нама била је обележена изузетним резултатима, рекордним бројем посетилаца и интензивним ангажманом на више поља. Музеј Понишавља у 2024. години забележио је историјски број посета, о чему сведочи и број продатих улазница. У оквиру овог импресивног броја, реализовано је неколико стотина стручних вођења на српском, енглеском и бугарском језику, што потврђује растући интерес и значај установе. Поред музеја, организоване су и повремене туре на средњовековној тврђави Кале, као и кроз сталну археолошку поставку.

Управљање званичним сајтом, Facebook профилем и Instagram налогом музеја су важни сегменти рада. Током године објављено је више од 40 постова на Facebook страници музеја (<https://www.facebook.com/muzej.ponisavljapirot>), док су видео садржаја у Reels формату на Facebook и Instagram налогу привукли око 30.000 прегледа. На званичном сајту (muzejpirot.com) публиковано је 28 објава које су допринеле бољој информисаности јавности и промоцији музејских пројектних активности.

Гостовања у медијима додатно су оснажила присуство музеја у јавности. Учествовано је у програмима Радио Телевизије Србије, Тањуг ТВ, ТВ Пирот, Пи канала и Пиротских вести, кроз које су презентоване кључне изложбе, догађаји и пројекти музеја.

Заштита културних добара, конзервација и рестаурација

Конзервирани су и рестаурирани следећи дрвени предмети: рамови за фотографије 12 комада, дрвена врата 2 комада, 2 преслице, сто и 4 столице, санке и кола са дрвеним точковима, кобилка, сталак, тупица из 1885.године, 8 дрворезбарених делова врата и 4 столице „Тонет“.

У 2024. години механички је очишћено и заштићено 20 музејских предмета од метала и металних легура (тањери, сахан, чиније), а хемијском обрадом је обрађено 15 музејских предмета (пегле и стрелице).

Пресељени су надгробни споменици од пешчара и камена у јавно предузеће Комуналац у дворишту бивше зграде Ангропромета, објекта који је дат од стране Града Пирота Музеју Понишавља на коришћење.

Изведени су радови на рашћишћивању и сређивању дворишта музеја. Израђена стаза од камених плоча, вађено корење од посеченог бора и постављена камена калдрма, окречена продавница и ходник, замењен линолеум. Вршене су поправке инсталација, браварије, столарије и дрвених рамова за изложбу ћилима.

Остварена је техничка подршка на изложбама Музеја Понишавља и отварању зграде Библиотеке (транспорт, монтажа, демонтажа стаклених витрина).

Урађен је нови сувенир од глине „Мали Риста“. Започета је израда реплике „Ковач из Враништа“.

На Тврђави Кале извођени следећи радови: направљен застор од конопаца који су постављени на улазима 5 кула у тврђави и којима је спречен улазак голубова, поправљено је степениште и капаци на донжон кули, затворен улаз даскама у кровном покривачу у источној кули због уласка голубова, урађена санација и конзервација балкона на Дон жон кули и у истој направљена ограда према балкону од кованог гвожђа ради сигурности, конзервиран рукохват, под и степениште у Западној кули од измета голубова.

У 2024. години израђено је 6 металних застакљених рамова на зиду ограде у дворишту музеје ради презентације најзначајнијих знаменитости града, израђени су рамови за изложбу поводом 70 година кошаркашког клуба у Пироту и пружена подршка за реализацију припадајуће изложбе у Галерији Каријевих трофеја.

Правно-рачуноводствено-административни и послови безбедности

Допунске и пратеће делатности Музеј Понишавља организује кроз рад правних, административних и рачуноводствених послова, као и кроз организацију рада продавнице-сувенирнице, музејске библиотеке са магацином књига, противпожарне заштите и обезбеђења.

Правни послови обухватају контролу правних аката који се доносе у музеју и који су пушени музеју, израду нормативних правних аката и осталих правних послова.

Музејска библиотека обухвата активности на увођење књига у инвентарну књигу, уношење података у програм, вођење евиденција књига које су набављене поклоном, разменом, куповином и издаваштвом. Музеј је издао у 2024.години 3 књиге: „70 година пиротске кошарке“, „Језик завичаја, завичај у језику“ и „Свадба у пиротском крају“. Музеј Понишавља у Пироту је са својим многобројним издањима књига учествовао на сајму књига у Пироту где је имао свој штанд. Остварена је стручна посета стручних радника београдском сајму књига. За потребе стручних радника набављене су књиге и стручна литература и саставни су део музејске библиотеке. Све књиге које се не налазе продавници смештене су у помоћном објекту Музеја Понишавља, у магацину за књиге.

У оквиру продавнице-сувенирнице врши се продаја књига, сувенира и карата посетиоцима музеја. Активности које се реализују у оквиру продавнице-сувенирнице су набавка робе, вођење образаца, уплате пазара, попис робе, слање робе поштом и заказивање посета. Такође, води се евиденција структуре посете музеју и раде се остали пратећи послови.

У оквиру рачуноводствено-административних послова врши се израда плана и програм рада у софтвер за планирање буџета, уношење промена у току године и слање управи за набавке, извештавање према управи за јавне набавке и слање електронске документације, вођење пословних књига, књижење пословних промена, достављање захтева по рачунима и финансијских извештаја, плаћање рачуна, вођење благајне, израда завршног рачуна и периодичних обрачуна, обрачун плата и боловања, подношење електронских пријава и вођење регистра централних фактура, пријем и слање дописа, израда одлука, решења и уговора и осталих пратећих рачуноводствено-административних послова и евиденције.

Што се тиче безбедности и противпожарне заштите радник који ради на поменутиим пословима стара се о обезбеђењу музејских зграда од крађе, временских непогода, пожара и других опасности. Такође прати и контролише инсталације и објекте у току и ван радног времена, прати и контролише противпожарне апарате и хидратантску мрежу и координише свој рад са екстерном фирмом која на основу уговора са музејом врши услуге противпожарне заштите и безбедност на раду.

Откуп и поклон музејских предмета од стране Музеја Понишавља у Пироту и Музеју

У 2024. години од стране директора формирана је Стручна комисија која се бави проценом и давањем предлога за откуп музејских предмета састављена од кустоса музеја. На основу мишљења и препоруке стручне комисије музеј је откупио предмете у износу од 300.000,00 динара.

У оквиру етнологије откупљен је, ћилим шестак Престолонаследник, ћилим шестак Свекрвин језик, ћилим са шаром Цвеће са опанчићима у бордури, ћилим сметеник Разбацани Ђулови, два стара кантара, дрвену обрамку, два српа, тупицу и две дрвене лопате за вурњу, цедило, ланену врећу, два вретена, 5 луткица, 2 корпице од прућа, школски лењир, 10 пегла на жар малих димензија, тамноцрвени зубун са црном кецељом, три пара црних вунених чарапа, туба тканог домаћег платна, 2 урамљена огледала, тканица, 2 деверска пешкира, бело порубљено платно, ручни рад (вез и плетиво), женска кошуља од пртеног платна.

У оквиру историјске збирке откупљен је, војнички шињел, војна униформа, војни опасач, књига „Војвода Степа Степановић у ратовима Србије 1876-1918, књига „Југославија за осми разред средњих школа“, 6 цепна календара, Орден рада са златним венцем, Орден рада са сребрним венцем, Споменицу двадесетогодишњице ЈНА, Медаља за војне заслуге и кокарде, стари телефон на навијање, документ Уверење Стојана Аранђеловића, три фотографије.

За формирање техничке збирке откупљен је радио Мелодија, радио Никола Тесла и грамофон у торби.

Поклоном је током 2024. године музеј увећао свој фонд за следеће предмете: ћилим **Бомбе у прегради**, ћилим **Разбацани Ђулови** дванаестак, за збирку савремене одеће на поклон су добијене женска марама из 20. века, за збирку предмета покућства два налив пера, за збирку фотографија свадбена фотографија са двоје младенаца и портрет мајке и дететета.

За потребе изложбе „**Свадба у пиротском крају**“ донирано је цубе - традиционална женска бунда са крзном.

Семинари и стручно усавршавање

Одржан је стручни састанак у Етнографском музеју у Београду поводом номинације пиротског ћилимарства на УНЕСКО листу нематеријалне културне баштине. Обављена су стручна усавршавања из области музејске делатности и рачуноводствене праксе, као и присуство научном скупу Српског археолошког друштва.

Едукативне, промотивне и медијске активности

У току 2024. године реализоване су многобројне едукативне, промотивне и медијске активности Музеја Понишавља у Пироту, као што су: предавање о народним инструментима деци из вртића „Змај“, предавање и гостовање у Никшићу: „Културно-историјски значај Музеја Понишавља“, промоција књиге „Људи са којима сам пио“,

аутора Небојше Богдановића, донације копије фреске Белог Анђела из Станичења Музеју Понишавља у Пироту као и њена промоција у парохијском дому пазарске цркве, учешће у дискусији о теми „Заштита пиротског ћилима као дела културног наслеђа РС“ у Етнографском музеју, предавање о теми „Пиротске кујунције и златари 19. века“, Вука Даутовића, гостовање и укључивање у програме Радио Телевизије Србије, Хапу ТВ, ТВ Прва, Тањуг ТВ, ТВ Пирот и Пи канала.

Манифестације и радионице

Музеј Понишавља у Пироту је учествовао и организовао следеће манифестације и радионице: Салон књига и графике у Пироту, обележавање „Европске ноћи музеја“ и Међународног дана музеја „Музеји за 10“, отворена изложба награђиваних фотографија са конкурса (Не)брига о културном наслеђу 2024., треће издање „Фестивала пиротског ћилима“ одржано је у дворишту музеја. Организоване су ликовне радионице у Галерији Чедомир Крстић: „Афричке маске“, и „Алтамиро стара ти, осликавамо те сада ми“, манифестација „Ноћ истраживача“ са радионицом под називом „Зелена баштина-еколошке лекције из прошлости“.

Изложбе

У 2024. години реализоване су две изложбе, изложба фотографија „(Не)брига о културном наслеђу 2024“ и изложба „Свадба у пиротском крају“ одржана у Галерији Чедомир Крстић уз изузетно интересовање и посећеност публике.

Издаваштво

Штампане су три књиге: „70 година кошарке у Пироту“ аутора Бобана Митића, „Језик завичаја, завичај у језику“ аутора Зорана Панића и „Свадба у пиротском крају“ аутора Миле Панајотовић и Лее Вучић.

Пројекти подржани од Министарства културе

Музеј Понишавља је финансијски подржан од стране Министарства културе Републике Србије са два пројекта: „Свадба у пиротском крају“ и пројектом „Територијална надлежност“ Музеја Понишавља (Бела Паланка, Бабушница и Димитровград).

Пирот, 21.02.2025.

в.д. Директора
Музеја Понишавља

Бојан Ранђеловић

